ՄԵԼԱՔ

ՀԱՆԳԻՍ ՏԱՊԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

Կը հրապարակի ամեն ամսոյ 10ին, 20ին և վերջին։ Գործակատարութեան պէտերն են՝ Պ. Պօղոս. Ընդերցասիրաց Ընկերութեան Քերդողանը։ Մեծ նոր խանի վերի դռան թիւ 6. Ձմիռնիա. Հայկական Ընկերութեան գրատունէն։

Տարեկան գինն է 100 դրուշ։
Վեցամսեայ » 60 »
Մէկ թիւին » 4 »
Որ թիւին ոսկի երթայ սպառուելիք։
Դրուշ երկուքի չորրորդ մասէն ծախքը առնուին վերջ է։

Ծանուցումը մէկ անգամ հնարը պղտին 100 ֆր
» երկու » » 80 »
» երեք » » 60 »
Մեծ, պատկերազարդ և խոշոր գիրերով եղած ծանուցումներու արձակ սակարկութիւն։

ՅՈՒՆԻՍ 10 | Ե· ՏԱՐԻ 1861 | ԹԻՒ 136

ՄԵԾ ՄԽԻԹԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այն առենն որ Ազգին Թշնամիները, անհանգիստ բարեկամները, ձշմարիտ ազգասիրաց ջանքերը գործադրելով ազգին հորը բարելաւ կ'աշխատին, այն առենն ալ ազգին մէջ սեռ հրամած ամենայն չառաջդիմական ցաւը և վնասը կը հանդարտեին. ամենայն ոմանք Տէրութենէ եթէ անձեռնհաս ըլլան ալ գործելէ գնելու՝ գոնէ պարտաւ կը գնեն, ազգասիրաց մխիթարութիւնն է տեսնել թէ օտար ազգին կը վտանգ Ազգին արժանաւոր գործատանել տալու և քաղաքական խօսքեր գնելու։

Այն առենն որ Նոյ ազգը Սահմանադրութեամբ իր ընդունելութիւնն ամփոփել, խնամական չառաջդիմութիւնները ընել, ինքզինքն հարստացնել, քաղաքակրթուիլ ազգաց չաւգին հետեւիլ և վերջապէս Օսմանեան բարեմասնամ կառավարութեան բազձանաց համեմատ լուսաւորեալ հետեւաբար իր հայրենեացն ու Տէրութեան օգտակար ժողովուրդ մ'ըլլալ կը վախճէր, իր մէջէն հայեր եղան, որ այս ամենայն բարիքներն անտես ընելով ուզան Թշնամութիւն ընել՝ ազգն իր տակի Թմրած վիճակին մէջ Թողնելու համար։ Ազգին ապագայ բարօրութիւնը իրենց կարծեցեալ պատուոյն և իշխանութեան զոհել ուզելով ամեն հնարք ի գործ դրին. ուզան անմեղները բամբասել, Սահմանադրութիւնը ամբաստանել ու վատարել և մինչև անգամ Տէրութեան բարեկամութեան պաշտօնեայներուն Հայը կասկածելի ցուցնելու աշխատեցան։ Այս վայրկեաններուն մէջ ձշմարիտ ազգասէրները, որ լաւ համոզված էին թէ Հայուն բաղդը Օսմանցիին բաղդին հետ կապված է և թէ որչափ Հայն առաջ երթայ՝ այնչափ լաւ պիտի ծառայէ իր Տէրութեան, ձշմարիտ ազգասէրները, կ'ըսենք՝ ցաւօք սրտի կը տեսնէին այդ սեռակ անձանց Թշնամական ոգոյն և ջայց դանդիմնութիւն մը կու գար գործելու մասին։

Այս վայրկեաններուն մէջ էր ահա որ ծագիլ սկսաւ իրենց միխիթարութեան լոյսը. սեռան, որ օտարազգիք սկսան գովել առնոյ բարի բարի ձեռնարկութիւնները. ազգային Թշնամիներուն դէմ օտարազգի բարեկամաց գալ և վերնիք գրկելն ու խրախուսելը միխիթարեց զիրենք։ Պահ մը երթալ սեռի մեծ միխիթարութիւն մը եկաւ Թեթեւցուց առնոյ սրտին ցաւը. Տէրութիւնը վաւերացուց Նոյոյ Ազգային Սահմանադրութիւնը և պատասխանեց այն լեզուներուն, որ միշտ ազգասէրներուն ականջին՝ Տէրութեան սուտ դժխամակութեան մը երկիւղը կը հնչեցնէին։

Ազգը կամ ազգին մեկ մասը՝ ինչ իր գէշ խուն Թող ըլլայ, Սահմանադրութեան տակ բեդարձը ուծնել ուզեց. հանգէսը բարեկարգութեան չքնաղակի մը մէջ իր լուսին առաւ։ Ազգին Թշնամիները նորէն ոտք եկան, նորէն շունչ ու հոգի առին և սկսան Թէ բանիւ և Թէ գրով բամբասել Ազգն ու Սահմանադրութիւնը. սուտ չքմեղայ Թափեցին երկրաս ու միամիտ ազգայնոց ականջին մէջ. զգաստութիւն չքմեղայ կատեցին այս ինչ կամ այն ինչ անձին վրայ։ Կարճան միտ կոչ և սկսան նորէն իրենց քաղաքականներն ընել քա-

բնեկամ Տէրութեան բարձրատաճման և խա-
հական պաշտօնեայներուն քով։

Տեսաւ ազգասէրն այս ամենայն և նորէն
ձմեռցաւ սիրտը. բերանն անէծք թափել
սկսաւ այդ չարերուն վրայ ու ապագայ վրէժ-
խնդրութիւնը Աստուծոյ յանձնեց ազնուզոյմ
ձայնով և բեկեալ սրտով. ասոր վրայ դար-
ձեալ հասաւ մխիթարութիւն մը, որ մար-
դուս սիրտն ու հոգին կը կազդուրէ։ Ահա
քաղաքին անդղնեերէն և փառասէրէն լսուիր-
ները սկսան դարձեալ գովեստով խօսիլ
Հայոց վրայ. ահա օտարազգիք սկսան յայտ-
նել իրենց ցաւը՝ հանդէսին ներկայ չգտան-
վելնուն վրայ. ահա Տէրութեան այլ և այլ
ատիկանութիւնները հեշտ աչքով սկսան
նայիլ այս ազգային հանդէսին վրայ և իրենց
գոհունակութիւնը յայտնել Հայ ազգին իա-
զաստէր և պարկեշտ յառաջդիմութեան
մասին։

Այս մտերմաբար յայտնուած գոհունա-
կութենէ վրայ այսօր ալ ահա աչքերնուս
առջեւ ունինք՝ Տէրութեան հրամանով դար-
ձեալ հրատարակուելու սկսած Թէրճիմանը
ահվալ անուն՝ Տէրութեան լեզուով և լուսա-
բերեալ միանգամայն և Տաճկաստանի քաղա-
[illegible] Տաճկներու
խմբագրութեամբ հրատարակուած լսուելու
մեկ յօդուածը, Սահմանադրութեան և Տա-
րեդարձի ծոմին վրայ։ Թող մխիթարվի ազ-
գասէրը՝ ընթեռնուլով հոս անոր թարգմա-
նութիւնը։

« Ամենուն յայտնի է թէ մեր հայրենակիցներէն
գովելի Հայոց ազգը ատենէ մ'' 'ի վեր քաղաքակր-
թութեան աստիճանը մտնելով յառաջ երթալու որ
ատիճան փոյթ և ջանք կ'ընէ։ Ասոնց ազգային ժո-
ղովներուն անդամները 'ի վերոյ անտի ազգին մէ-
ծամեծներէն դրուած ըլլալուն՝ միշտ ազգային գոր-
ծերը ըստ արժանւոյն չկրնան կրնար կատարուիլ և
ազգին բարենպաստներն իրենց եռանդն ու ծառա-
յութիւնը չկրնան հատուցանել։ Անցեալները
(ծագած) խնդ մը կռիւ և դժտութիւններէ հոգը,
յիշեալ ժողովներու անդամոց ընտրութիւնը ազգին
ընտրողներուն կարծեացը յանձնուած էր։ (Ասկա)
այս բազմանքին կատարումը վերոյիշեալ ազգին հա-
մար երջանկութեան նոր օր մը եղաւ և անոր ընտր-
հաւորութեանցն ու բարեմաղթութեանցը համար
անցեալ շաբթու ընդհանուր հայկերոյթ մը որոշվե-
լով ազգին մէջ և պէկ.օղլի կոմը Հիւնքեար–Իս-
կելեսիի զբօսարանը կընդրուն յատկանալով, Հայերը
արքունի նաւարանի շրջենաւուց ընկերութենանն կր-
կու շրջենաւ վարձելին և հազարի չափ անձինք
անոնց մէջ մտնելով անցեալ կիրակի յիշեալ տեղը
գացած են և կանխապէս պատրաստուած յաղթական
զարդարուն կամարին ներքեւէն, որուն գլուխը գրը-
ված էր Ծորին վերհափառութեան հրեշտականման
կենդանագիրը, բոլոր ներկայք անցնելով չորս հա-
րիւր հոգինոց սեղանը հետզհետէ բազմած են. և
նոյն օրը երջանկութեան օրերու սկիզբն ըլլալով
գոհութեան և փառաբանութեան և Օգոստափառ
կայսեր Հարկ եղած բարեմաղթութիւնները պարու-
նակող քանի մը 'ի գիր առնուած ճառեր կարդաց-
ւելէն ետքը նոյն տեղը, 'ի զննին եկող Ֆռանսայի
նահատիներէն եռասունի չափ անձինք հացկերոյթին
հրաւիրուելով կիրակուր կերցընելու և ուրախութեան
գաւաթները իրար բաղխելու առին Եւրոպական եղա-
նակով Օգոստափառ կայսեր քաղցր անունը յիշա-
տակելնուն. եռքն ալ կնոջեկ կայսր Ֆռանսայի պար-
կերութիւնը արտասանած են։ Այս հացկերոյթին
վերջը ազգին աղքատներուն համար ներկայ ժողո-
վականներէն հինգ հազար ղրուշի չափ սուակ հա-
ւաքելով երկրորդին գարձեալ նոյն շրջենաւներով եռ
դարձած ըլլալնին լսված է »։

Թող մխիթարվի ազգասէրն ասկ կարդա-
լով, և իր սրտին ցաւը փարատելով ջերա-
պահպանէ իր աշխատութիւնն 'ի բարօրու-
թիւն ազգիս։ Իրաւ է որ եթէ բացվելիք
հետաքրքրութեան դռները գոցուին, թշնամիները
Ազգին մէջէն, աւելի կը հեշտանար յառաջ-
դիմութիւնը, աւելի շատ կը քալէինք կե-
նաց ճանապարհին մէջ. բայց ինչ ընենք.
պէտք է համբերենք տակաւին մինչև որ ազ-
գին մէջ լաւ խորհուրդ ու լաւ գործ անձինք
բաւական շատնան ու ազգին թշնամիները
շատ և դիւրութեամբ ճանչցուին։ Ա՛ւ այժմ
թշնամիներուն գործերն ու արգելքները տա-
կաւաթիւ ազգասէրներուն հատուցանելու-
թիւն տալուս է չզդուռնալ երբեք այն ճամ-
բէն ուր մնած են, և հոն իրենց տաքին ներ-
քեւ գրված փուշերը աւելի զլրենք ցատկե-
լու պէտք է յորդորեն քան թէ կենալու՝ հա-
մոզված ըլլալով թէ Ազգը օրչափ յառաջ-
դիմի՝ այնչափ իր թշնամիները եռա ու հե-
ռուն մնալով անկարող պիտի ըլլան Ազգին
վնասելու։

Հանդիսութիւնը Ֆրանսիոյ եկած լուրերուն-
վրայ խորհրդածութիւն մը։

Աչքերնուս առջեւ ունինք հիմայ Հան-
դիսութիւն դպրոցի աշակերտներուն գծագրութիւնն
ներկն ու ոսկեզօծ և արձակ գրութիւնները

մէկ կողմ և Յակինէհիրէն գրված նամակ մը մէջս կոչմ։

Կ՚զմայլինք աեւնելով քիչ տաեւի մէջ մեծ յառաջդիմութիւն ըրած մանկտոյն գործերը և յիշելով թէ անոնց և անոնց ծնողացը խրատ խօսս առաջնորդին արդիւնքն են այս ամենը, չզլխաեւնք ինչպէս ընդհակառ ըլլալ այն անձին, որ իր վիճակին մէջ գանգրվող ժողովրդին արդի և ապագայ բարօրութեանը կ՚աշխատի։ Բայց ընդհակառակութեան կարօտութիւն չունի արժանապատիւ Կիւրիղ եպիսկոպոսը. վասն զի իր պարտքը, իր սրբագան պարտքը կը կատարե. բայց այնքան քիչ մնացած է արդ իր պարտքը ձանչցող, այնչափ հազուագիւտ են այսօր մեր եկեղեցականաց մէջէն իրենց սրբազան պարտքերը կատարող առ այն ժողովրդին, որոնց հոգին ու խնամքը իրենց յանձնուած է, այնքան քիչ կը տեսնենք վերջապէս իրենց ժողովրդին բարօրութիւնը մտածող առաջնորդներ, որ մոռնալով թէ իրենց պարտաւորութիւնն է կատարածնին, ընդհակ մը կը համարինք ամեն անոնց բարեբարութիւնները՝ ու չզլխաեւնք ինչպէս յայտնենք մեր երախտագիտութիւնն ազգին կողմէն։

Մեր այս խօսքերը չզլխով վերաբերեն արժանապատիւ Առաջնորդին սիրտը. վասն զի ինք իր պարտքը ձանչցողներէն է, ուշ բ ցոյց մարդկան գործակիցներէն կամ ազգին փութաբեռութիւն մը ազատողներէն։ Անոնք հոս մեր ընդհակառակութիւնը չէ որ յայտնել կ՚ուզենք արժանապատիւ Առաջնորդին, այլ յայտնել կը փափագինք թէ մեր մէջը եկեղեցական կամ ժողովրդի առաջնորդ կոչվելու արժանի անձեր քիչ ըլլալով՝ իրեն պարտքը կատարելէն զատ՝ իրեն յանձնուած պաշտօնը վարելէն զատ՝ չզթուբանայ և աեւղդ չզհամարի ուրիշ պարտականութիւններու պահանջ Թողած ալ ինք լրացնելու, ինչպէս կ՚ի մանանք Յակինէհիրէն գրված նամակէն թէ չէ խնայեր իր աշխատութիւնը այն տեղի ժողովրդին համար ալ, որոնց հոգը իրեն յանձնուած չէր։

Երկար տաեւէ՝ ի վեր Յակինէհիրի մէջ եւ եկեղեցի մը կառուցանելու հարկը զգացված էր. պէտք եղած արտօնութիւնը Ի. Դռնէն պիւրութեամբ առնուած էր. բայց մէկը չը կար, որ գլուխ կենալով այս գործը՝ ի կատար հասցնելու աշխատէր. Ռէօթահէեայի առաջնորդը, որուն թեմերէն է և Յակինէհիրը՝ անհոգ ու անտարբեր կեցած էր. չէր զգար, կարծես, այն քաղաքին մէջ եկեղեցւոյ մը հարկաւորութիւնը, երբ քիչ մ՚առեւէ՝ ի վեր բազմաթիւ Հայ ընտանիքներ հոն հաստատված են։ Արժանապատիւ Կիւրիղ եպիսկոպոս իր վիճակին ամեն կողմերն այցելութիւն ըրած տաեւն, Սիսիհիւարէն հոն կ՚անցնի և այս կարօտութիւնը տեսնելով խղճմտոյ ժողովրդն իր մօտը կը կանչէ և այս եկեղեցուն շինութեանն համար պէտք եղած գումարը ձարելու յորդորելով զանոնք՝ և անոնց օրինակ ըլլալու համար նախ ինքը հինգ մէճիտիէ ոսկի տալով, խոկցն այն տեղը 300 մէճիտիէ ոսկի կը ժողվէ ու կու տայ գանձապետի մը, որպէս զի այնուհետեւ ուրիշներէ ալ տոկոկ հաստատելով այս եկեղեցւոյն շինութիւնը փութացընեն։

Այս եղելութիւնը պատմելնուս եառքը, սա կ՚ուզենք թէ Ազգային Վարչութիւնը շատ ազնիւ կ՚ընէ՝ եթէ այնպէս հրատարակէ թէ իր առաջնորդն որ իր վիճականոց ազնիւ հոգ չըտանիր, անոր վիճակին իր ձեռքէն առնըվելով ուրիշ ազգասէր և արժանաւոր առաջնորդի մը պիտի յանձնըվի։ Այսպէս ամ առաւելութիւնը կ՚տացվի, որ ազգին բարւոյն հսկող առաջնորդը իրեն եղած փոխարինութիւնով կը խրախուսի և անհոգ ու անպատանի ալ ընէ իր պաշտօնին զգկրվելը։ [illegible] ութիւնը այս առաջարկութեան վրայ դարձնէ ուշադրութիւնը և պահ մ՚ալ միտքը բերէ Հայաստանի այլ և այլ գաւառներու առաջնորդաց վարմունքը՝ պիտի համոզվի մեր ըսածին. և տեսնելով որ արժանաւոր առաջնորդները կարի սակաւ են, պիտի հոգայ եթէ ոչ առաջնորդութիւնները միացնել, որ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց հակառակ կու գայ, գոնէ առժամանակեայ կերպով մէկ քանի առաջնորդութիւններ մէկ եպիսկոպոսի մը հսկողութեան ներքեւ դնել, մինչև որ ազգը բաւական թըւով ազգասէր և աշխատասէր եպիսկոպոսներ ունենայ։ Այս, զարդիս՝ առաջնորդութեանց թըւով չ՚ունինք այնպիսի եպիսկոպոս համ վարդապետ արժանաւոր առաջնորդը, որ իրենց ժողովրդն իրենց որդւոց պէս սիրեն, գգաւեն և անոնց բարւոյն մտածդիր ըլլան։ Բանի որ այլ և այլ տեղերու ժողովրդներ իրենց առաջնորդին անհոգութենէն, ակարութենէն և այլ մեծագոյն պակասութիւններէն գանգատելով անոնց տեղ ուրիշը կ՚ուզեն՝ և կրօնական ժողովն ալ անկարող է արձան, բարեպաշտ և ազգասէր առաջնորդներ գտնելու, մեզք է հին կանոն

Ներ չ'ասբելու համար այդ ժողովուրդներուն գանգատները ականջի եռեւ նետել կամ ա-նոնց հիմնական բարիք մը ընելու անձեռնհաս ըլլալ: Մեծ գաւառներու Հայեր այսօր հոգ-եով մարմնով չատ ալ դիմելու կը փափաքին. ուսոմն և արիւնն ու անխոնջ վաստակող ա-ռաջնորդներ կ'ուզեն ունենալ իրենց առջեւ. չ'ունինք այդպիսի անձեր բաւական թիւով. լաւ է սակաւաթիւ արիւնն ի հեռատես առաջնորդներ ունենալ քան թէ անոնց մէջ շատ մ'ալ անհոգի և կոյր մարդիկ դնել, որոնք միւսերուն աշխատութեանց ալ երբէ արգելք ջկրնան ըլլալ, գէթ սա չար հետե-ւանքը կրնան արտադրել, որ իրենց չանձնը-ված ժողովուրդին ու անոնց խնամոյն հաս-տատված ժողովուրդին մէջ, ուսման, կարծ-եաց և լուսաւորութեան գաղարարներու անհուն անջրպետ մը կը դնեն. որով Հայն Հայուն օտարական կ'ըլլայ, հետեւաբար ա-նոնք իրարու խոսք ջկրնալով հասկնալ և իրար ջկրնալով համոզել՝ ազգութեան ուժն ու հոգին կը տկարացնեն:

Այս մեր կարճ խորհրդածութիւնը Պ-գայեն Վարչութեան առջեւ կը դնենք՝ ու-րիշ անգամ ալ այս խնդրոյն վրայ դառնալու յուսով:

ԲԵՐԿՐԱՒԹՅՈՒՆ ԼՈՒՐ ՄԸ

Խրիմեան Ալրժանազատիս Ակրոիչ Վար-դապետին վրայօք լսբ տարիք թէ ոչխամբ հասեր է ի Վան. իսկ Էջմիածնայ մէջ ան-ցուցած օրերուն և մեր այսուհետ կրած եր-կիւղներուն վրայ մինչեւ որ կատարեալ ան-գիտութիւն մը չ'տանանք՝ խօսելիք չ'ունե-նալով առ այժմ սա հետեւեալ տողերը կը դնենք հոս, այն տեղերէն գրված, որ յու-սանք թէ քաւական լոյս կրնայ տալ մեր ըն-թերցողաց թէ ինչ եղած է հետեւանքը ա-նոր ազատելոյ եկեղեցի Էջմիածին կոչ-վելուն:

Գիշերայ երբեմն ամպ ահագին
Անոր սեւ երեսը և սիրագին,
Հոգի ու մրրիկ, շանթ և կայծակ
Հոսէր թաւիշը նա մելեգին:
Եւ սարսափած մարդիկ ամէն
Ան ու վախէն,
Կը փախչէին իւրեանց տներ
Պինա փակելով դուռն երդիքներ:

Լու որոտայր ամպն ի հիւսիս
Ցրտանալով Ալբուրզից,
Փայլակնոցայտ եւ ահաւոր
Գոռայր սարսէր աշխարհս բոլոր.
Ոչ կենդանիք մէկ մէկ իւր տղէ
Փախեան թաղուեան
Այս երկիւղէն
Եւ ի ձայնէն
Վայրենագոչ:

Բայց թռչուններ մեծ մեծ հատիկ
Այս ամպերէն չէին վախչեր,
Նա մանաւանդ վէհ Արծիւին
Աչքէ սրընկին
Հոլանաձեւ
Բացած իւր թեւ:
Սերմի խոյանայր մերմի խորանայր
Ջամպն ու մրրիկն ձեղքէր սլանայր:
Եւ իւր թեւոց բացած շաւիղն
Լոյս տարածէր երկրիս վերէն:

Ինդ այս՝ ամպեր նախանձեցան,
Ձայն ամբարձին ժողովեցան.
"Օ՛ն վրէժխնդիրք այս գոռոզին"
Վրէժխնդիր եմք համաձայն":

Օդայս ատացին ու միաբան
Բոլոր ուժով մէկտեղ եկան,
Կարծես երկինք դղրդեցան,
Ամպեր կերան նեռա ձեւ առած:

Ամանք պոչով ադեղնաւոր,
Ոմանք՝ ձեռին նիզակ և թուր.
Մէկն ի միջի էր թագաւոր.
Ոմանք նրման վիշապաւոր
Կամ անւ հագած մարդ մեղաւոր:

Այս ահռելի կերպարանքներ
Զարհուրելի դիմակ դէմքեր,
Սարսափեցուց սիրտն ու գլխեր,
Աշխարհս պատեց խառար ըսուռեր:

Բայց վէհ Արծուին ազատ թեւոք
Ձեղքեց հանդ ընդ օտաւերքն,
Այն իրրեւ յաղթող և մեծ
Ցրուեց զամպոց խառնակ քմեծ:

Դարձան ամպեր միմեանց ըսել,
"Այս մեր սրած սլինչ քան էր.
"Չի մեծ ամօթ բերեց մեզ այս,
"Ուր խորհեցանք մեր տալ վնաս:
"Լուս մուռճ քաշվինք երթանք մեր տեղ,
"Արծուին ազատ է բոլորզուտ.
"Եւ օդնական . . . գոչէ Աստուած:
—Բայց ես կ'ասեմ Հայն ու Աստուած:

Յ. Գ. Ս.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵՒՆ ԱՐԴԻ ԳՈՐԾԵՐՈՒ

ԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՈՂՈՎ

Այս օրերս Ռազաբական ժողովին վրայ շատ դժգոհ գնացք մը կլսեմնըվի. բայց իրաւունք ունինք ասելի խօսք մ' ընելու։ Սահմանադրութեան հատատուածքներն մին. չեւ յարգ 13 ամիսի մէջ չորս անգամ է որ մեծապոյն մասը չըգըտնըվիր, հետեւաբար առեան չըբացվիր, մինչդեռ առաջները գրեթէ երեք չորս շաբաթին անգամ մը հավաքական ժողովականաց կէսէն մէկ աւելի թիւով մարդ կը գտնըվէր, և ինչ գործեր սեանըվիրն ալ գիտեինք։ Վերջին օրերս Ռազաբական ժողովը մէկ երկու անգամ է, որ առեան չորս նար. պատճառը ամենուն յայտնի է. քանի մը չարագործ մարդոց չարուցած խռովութիւնները վհատեցուցին թուլցուցին ժողովականները. այնչափ որ ազգային երեսփոխանաց վրայ վստահութիւն չըկրնալով դնել հրաժարականներն ասոնք եղան. բայց եսքը սեանելով անոնց մեծապոյն մասին իրենց ալ վստահութիւնը, ընդունելին անոնց խնդիրը ազգասիրաբար ու գործակից յանձնառու եղան ազգին օգտին աշխատիլ։

Ընդհանրապէս ընտրող հայերուն մեծապոյն մասին ազգասիրութիւնը, ամենամեծ մասը կազմող ազգային երեսփոխանաց խոհականութիւնը և Ռազաբական ժողովին խոհեմութիւնը այս չարագործ մարդոց չարուցած խռովութեանց առեն արեւի պէս պայծառ երեւցաւ։

Վերջին անգամին Ռազաբական ժողովը մեծապոյն մասը չէ ունեցեր. ասոր պատճառ մը չեմներ. բայց յուսալով որ այս պակասութիւնը վերջինը կ'ըլլայ, մենք կը փութանք պատճառ մը տալու, ըսելով թէ Պայրամի ասնին ասատը Ռազաբական ժողովին ալ արձակուրդ մը համարեր են չեկողները, ու այսպէսով առանց ասքութեամբ ասքը նեղով նորին սիրաերներին՝ ալ Ազգային գործոյ վրայ պիտի չգանան առեն մեծամասնութեան մաս ունենալով կանոնաւոր կերպով և աշխատութեամբ ազգային նաւուն դեկը վարելու։ Անենք վախ չունինք Ռազաբական ժողովէն. վասն զի անոր արդի անդամները չենք յուսար որ ասոքեր կարծիքնեերուն տէր ըլլալով և իրարու խօսք չընտալ կընալով կամ իրար համոզել չկրնալով՝ ձանձրանան չորսին անգամ մը իրար տեսնելէ. մենք կը յուսանք, որ ազգին սիրոյին իրարու պիտ վատ՝ այն ներքը, որ սրտերնին մէջ չըմարելու համար իրարմէ երբէք զատվիլ չպիտի ուզեն։

Ռազաբական ժողովին շատ ուշ ձգած գործը և կարեւորագոյններէն մէկը ազգային տուրքին հաւաքումն է։ Ձեմարիտ կ'ըսենք, որ շատ անձինք մեզի և ուրիշ շատերու կը հարցընեն թէ արդեօք Պատրիարքարանին ծախքերը ճարկէ կը հոգացվին կամ այս ինչ հատատուածքեան ծախքերը ոմէ կ'ընեն. և կը զարմանան թէ ինչու մինչև յարգ ազգային Ժողովական ազգային տուրքը հաւաքելու հրաման չըներ։ Ըսել և ուրիշ շատ ապացոյցներով կ'երեւայ, որ ամեն ազգամիա Հայ պատրաստ է իր բաժնին ընկած պարտքը փութով վճարել ազգին. և այն գումարը, որ պիտի հատուցանէ, կարծես թէ իրեն ծանրութիւն մ' եղած է։ Ուրեմն ինչու Ազգային Ժողովը չըփութար այս գործին կատարմանն, ու Ազգային հատատուածքները նեղութեան մէջ կը մնան։

Ուրախին հայերուատծով գարձեալ յանդգնեցը Ռազաբական ժողովին վրայ կը ծանրանայ. բայց ինչ կրնար ընել անի, երբ մէկ կողմէն՝ հաղարաւոր, բիւրաւոր Հայեր ստորագրութեամբ, կրծնքը իրենց շահէն էւել սեպող (կամ լաւ եւս՝ կրծնքը իրենց շահուն գործիք ընող) Հայեր ստորագրութեամբ անանուն յայտարարութիւններով ազգը տակն ու վրայ ընել փորձող անպիտաններու հանած խռովութիւնները մարելու ջանացած առեն նոյն իսկ Իշմիական խորհուրդին մէջէն ալ գժուարութիւններ հանելու ջաղաչներ գըտած իր որոշմանը դէմ՝ փոխանակ օգնականներ գտնելու։ Ռազաբական խորհուրդներէն շատերը տակաւին իրենց եռամեայ հաշիւները պրկած չըլլալէն զատ, ազգային տուրքի բաշխման համար պահանջված ազգահամարներն ալ տակաւին պրկած չէին. Իշմիական խորհուրդը ասոնք պահանջելու և չեկած առեն Ռազաբական ժողովին բողոք պրկելու փոխանակ իր հին անգամոյ մեծապոյն մասին հրաժարականը կը պրկէ։ Ի՞նչ կրնար ընել Ռազաբական ժողովն ու չընար. հրաժարական՞ն կու տան, անոնց փոխանակ ուրիշներ կ'ընտրեն և գործը անոնց կը յանձնէ։ Ուրեմն Ռազաբական ժողովը հոս ալ յանցանք մը չունի՝ այլ գժբաղդութիւն մը, որ իրեն լաւ նպատակով խորհուրդներ չէ ունեցեր։ Կը յուսանք որ այսուհետև կ'ունենայ, և նորընծայ խորհրդակիցք աւելի հանգստով կ'աշխատին յօգուտ Ազգին։

Ռազաբական խորհուրդներն ալ պէտք է որ

նպաստեն Ազգային Վարչութեան. Չէինք կրնար հաւատալ, որ մինչև յարդ պիտի ուշացնէին հաշիւներն ու ազգահամարները։ Անոնք կը յուսայինք, որ այս Թաղական Խորհուրդները անդին առաջները հին եկեղեցիպանութեան դէմ լսած դանգատները պիտի արդարացնեն իրենց ժիր գործունէութեամբ և աչալուրջ հսկողութեամբը։ Իրաւ է, թէ Թաղականներուն, թէ եկեղեցիներուն և թէ դպրոցներուն վրայ, այսօր Թաղական Խորհուրդներու մեծ մասը լաւ հոգատարութիւն կ'ընեն, բայց պէտք է որ Կեդրոնական Վարչութեան հետ իրենց յարաբերութիւնները ալ լաւ պահեն։ Անոնք Թաղերու, ինչպէս նաև ամեն գաւառներու գլուխ Կեդրոնական Վարչութեան կապված ըլլալով միայն ազգային գործերը կ'առնիսվին, ու մանաւանդ շատ մը գործութիւններով ընդհանուր մեծ գործութիւնը կը կազմվին. ալ որ իր գլուխը Կեդրոնական Վարչութենէն աղատել փորձէ՝ իր ակարաձալուն հետ ազգին ալ գործութիւնը ակարաձալուն չանխայեր։ Անոնք Թաղական Խորհուրդ պարտական է Ազգային Վարչութիւնը ազգու և գործաւոր ընելու համար, իր ծառայութիւնը անոր չը զլանալ, ինչպէս Առհմանադրութիւնն ալ կը պահանջէ։ Թաղական Խորհուրդները պէտք է աւելի յառաջդիմութեան ըլլան այն անձերէն, որ պերճնք ընտրեր են և այսօր իրենցմէ աւելի կը փափաքին Ազգային Վարչութիւնը գործացընելու. հետևաբար անոր պահանջածը դրամական նպաստ, բարոյական օգնութիւն, կը վութան հաւուցանել։ Այո, ազգասիրութեան մրցանք մը կայ այսօր մեր Հայերուն մէջ. ամեն մարդ կը մտածէ կը ջանայ իր ընակերէն, իր մեծաւորէն անգամ աւելի մեծ ծառայութիւն մ' ընել իր Ազգին։ Ժողովրդին օրինակը պէտք է իրաւասու ուշադրութիւն մզէ Թաղական Խորհուրդներն այս պատասխանատուութեան մէջ. Թաղական Խորհուրդներն ալ առանց ժողովրդին ներելու, որ իրենց աչքերէն երթան, վազելու են ինքզինքնին միշտ առաջաւոր պահելու միտգամայն և Ազգային վարչութեան սիրտ ու քաջալերութիւն տալու։ Պատահելու չէն, որ վերջապէս Ազգային վարչութիւնը տակտ գլուխ իրենց պարտքը կատարելու։ Երբ կը գանգատին այն պիսի անձինք ալ ազգին որ և է պաշտօնին մէջ, որ երկար տարիներ՝ ի վեր օտարին տալուած ըլլալով մի միայն հնազանդիլ և ծառայել, դժգամակութիւն կ'ընեն այսօր և կամ ծանր կուգայ իրենց ազգին հնազանդիլ և ծառայել, որ թէպէտ ըստ մեզ աւելի քաղցր ըլլալու է. և շատ փափաքելի է, որ ամեն հայ Ազգային վարչութեան հնազանդի և հետևաբար՝ Ազգային Վարչութեան միջոցով Օգոստափառ Կայսեր. եթէ կը գտնվին կ'ըսենք այս թիւր խորհուրդին ու կարծիքին տէր մարդիկ, թող անոնք ալ օր առաջ դեռ ջրպահանջված կատարեն իրենց պարտքը. վասն զի իշխող ջուղղը իշխելու կարօտութիւն Թողնելու չէ. եթէ իր պարտքը ճանչչ և ժամանակին կատարէ, յայտնի է որ ալ ոտիպռեմ չ'ըլլար իրեն։

Կը յուսանք որ Թաղական Խորհուրդները որոնց մեծ մասին վրայ մեծ համարում ունինք և արդէն իրենց գործերն ալ կը ցուցնեն թէ իրաւացի է մեր վարկութիւնը, կը փութան քիչ օրէն կատարելու իրենց պարտքը ու կը դիւրացնեն Ազգային գործոց բարեկարգ յառաջդիմութիւնը և մեզի ալ խրատուններ կուտան դատելու Հաղաքական ժողովին գործերը. վասն զի իրենց պարտքը ճշդիւ կատարելէն ետքը եթէ պակսութիւն մ' ըլլայ՝ այն պակսութիւնը Հաղաքական ժողովին կը վերաբերի, և այն ատեն իրաւունք կ'ունենանք Ազգային Գրեսվիսնատուութիւնը անմոցմէ համար պահանջելու, մինչ դեռ հիմայ ոչ ոք կրնայ անոնց դէմ քանի մը բան։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Ինչպէս Հաղաքականին, նոյնպէս Կրօնական ժողովին վրայ ալ ազգը մեծ համարում կը ցուցնէ հիմայ, և մանաւանդ շատ ուրախ է տեսնելով, որ այս երկու ազգաչէն ժողովները համակարծիք են ազգային յառաջդիմութեան ճամբին մէջ և մէկ սիրտ մէկ հոգի կը գիտեն գէպ ի ազգային ընդհանուր բարօրութիւն։ Միայն թէ մենք կը յուսինք որ Կրօնական ժողովը սակաւ մը չափազանց է իր վճիռներուն ու որոշմանց մէջ։ Գիտենք որ տասնէն աւելի եկեղեցականք կան այսօր դատաստանի ներքեւ և ջգիտենք թէ ինչու այսչափ կ'ուշանայ անոնց համար որոշելու վճիռը. եկեղեցական և աշխարհական անձերէ բաղկացեալ մանաւանդ ժողովի մը յանձնած է այդ անձանց քաղաքական յանցանքներուն քննութիւնն ու դատաստանը. եթէ մանաւանդ ժողովին եկեղեցական անդամներն են ուշացնողները, կրնայ ինք համար պահանջել. իսկ եթէ աշխարհական անդամներն են, ինչու՞ չը բողոքեր Հաղաքական ժողովին։ Ժողովրդը այդ եկեղեցականներէն մէկ քանին յանցանքները կամ անոնց վրայ եղած ամբաստա-

նաԹիւնները լսեց ու պիտէ. ուստի անհամբեր կ'սպասէ անոնց կամ արդարանալը կամ դատապարտուԹիւնը: Կրօնական ժողովը իր ստացած համոզմանն յանխռեան արժանաւոր մնալու համար պէտք է որ ժիր ըլլայ: Ժողովուրդը լսեց, որ յանձնաժողով մը պիտի աշխատի առաջնորդներու և ընդհանուր եկեղեցականաց բարւոք կառավարուԹեան համար հիմնական օրէնքներ հաստատելու և անոնց հնազանդեցնելու Հայ կղերը. ժողովուրդը կ'սպասէ ասի տեսնելու, ուստի Կրօնական ժողովը կը պարտաւորի իր խոստման տերն ըլլալը քիչ առնէն ցուցնելու:

Ռուբէգրօցկան ընկերուԹեան նպաստելու փոյթդիր:

Ուրախ սրտով կը ծանուցանենք ԹէՀ Բազմեգործական ԸնկերուԹեան համբաւը, որ քաղաք որ կը հաստի՝ մեծ ազդեցուԹիւն և բարի ոտաւորուԹիւն մը կ'ընէ ամենուն վրայ և մեծ յոյսեր կուտայ ամենուն: Սոր նշան և ապացոյց ըլլալու համար այլ և այլ քաղաքներէ գրված նամակներ ունինք ձեռքերնիս. բայց ամենէն մեծ ապացոյցը սա է, որ Եգիպտոս գտնուելով Հայերը խնդրեն Պ. Գրիգոր Խուբուսաճեանի առաջարկուԹեամբ վուԹաներ են բաժնուդ գալիք այս ԸնկերուԹեան և Թօսք ալ առաջ են իրար յորդորելով առելի շատ բաժիններ հատցնելու ԸնկերուԹեան:

Առայժմ բաժնուդ գրուածները են հետևեալ անձինքը:

Պարոնայք.		
Աւետիսեան Կարապետ	2	բաժին
Թադէոսեան Գրիգոր	1	»
Խոտիկեան Գաբրիել	1	»
Կարապետեան Գօզաս	2	»
Մինասեան Յովսէփ	1	»
Յարութիւնեան Գամաղիէլ	1	»
Նազարեան Կ. Գրիգոր	1	»
Պէնկլեան Գէորգ	1	»
Պափայեան Գէորգ	5	»
Րէխիեան Թադեոսի Տիկին	1	»

Մեզ կը վստահացնեն ԹէՀ քիչ օրէն առէ առելի Թըռով բաժնուդներու ցանկ մ'ալ պիտի գայ Եգիպտոսէն:

Յոյս ունինք, որ ուրիշ քաղաքներու ազդեցիկ ալ առնոց օրինակին պիտի հետևին քիչ առենէն:

ԱՐԵՒԵԼԵՑՆ ԴԱՐ ՈՒ ԵՐԵՒԱԿ

Անտիպ 486 Թիւէն իմացանք ԹէՀ Պ. Ազատուձեան Ըրեւելեան Դարին միջոցով մեզի դէմ նամակ մը հրատարակեր է. հետաքրքրուԹենէ չարժեալ առինք կարդալինք այս նամակը: Այս նամակին նիւԹին վրայ խօսիլը առաջնիկայ մեկ Թիւերնուս կը պահենք, և միւս կողմէն՝ լսած ըլլալով որ առնոց խմբագիրներուն մեզի դէմ արձակելու վերջին ԹնդանօԹին վառօդն ալ հատեր է, հիմակու հիմայ հետեւեալը կը նետենք իրենց բերանը, որ անոր վրայ սրսճան:

Սկը՞ն ը՞րկ կամ եղե՞նագործ անյեր են Յովհաննէս Ազատուձեան գրագիտը և Գրիգոր Տէրվիշեանեան սանո՞ր ըլլալը:

Այս անգամ Ազատուձեանն իր Հրե՞ան ձգելով Ըրե՞ելեան Դարի մէջ նամակ մը հրատարակելը յիշեցուց մեզի միշտ իր ըրին նըսաղ ան գեյնանաձին՝ որ չար գործ մը առաջ տանելու համար հազար է անգամ մը պօղտճիին երը նամիլ:

(Այս տիպազանները մեղմե չըլլալը՝ վարը պիտի տեսնըվի:)

Այս անձերուն երկուքն ալ մէյմէկ ԹերԹ կը հրատարակեն:

Տէրվիշեանեանն՝ առիթ առած ղԱզատուձեանը կոչած էր՝ անամօթ, անմիտ, գինեմոլ, պէյնամաղ, իմաստակ, ղեկղեկ, ճիղճիղ, պապիական, հերետոսաբո՞ղ խօսքեր բարբառող, ապգի և հրօնէի ընձամէ, հայոց հրօնեն և արարողու՞թիւնները այլայլել համող, Պատերը գոռող, պապիանո՞ւթեան վախ ախոյեան, չարահնար միջոցներով ընդհանո՞ր ապգը պապիանո՞ւթեան առաջնորդող, Ճիտո՞սեանց վարդապե՞տներ չարուղը, Պոմպիլիան հրաշագործո՞ւթիւններ հաւնող, եր ապգը փճացնող, Աթո՞ռոյ պապո՞իրանը ոչնչացնող. և անոր ԹերԹը կոչած էր՝ անպեղէ իմաստախաբանո՞ւթիւն, հայ գիմակա՞ պապիան, և այլն և այլն և այլն: (Ը. Դար. Թիւ 6, 7, 8, 9, 10:)

Իսկ այժմ կը կոչէ գանկիկայ Մեծարգոյ պապե՞լի, անիծք գիպատո՞ներու պէր, և ինքզինքն ալ անոր լծուին համափ կը դա՞նի ու կը հրատարակէ: (Ը. Դար. Թիւ 25:)

Աղտնի Ազատուձեան առիթ առած ղՏէրվիշեանեանը կոչած էր Էշ և անոր գրուածքը Էշո՞ հառաչ ձայն, հետեւեալ առակով, որ ազգիկ սեղմ սուրգած ենք:

"Գնարահար Նէշ. Գնարահար (սանձուր
" չալող) մը քաղաքին գեղը հարանիքի կը
" հրաւիրվի և քնարը գիրկը իշուն վրայ կը
" հեծնէ ճամբայ կ'ելնէ: Ճամբան գտցած
" առենը քնարեան կարկինի մը համար վար իջ
" նալ կ'սպիտվի. քնարն ալ վար կ'առնէ գե
" ալնը կը գնէ. Էշն ալ անոր քովը կը ձգէ և
" իր գործին կ'երթայ: Ետքը կարծելով Թէ
" սիրոջը գեղմունը ձգածը խոտ կամ գարի
" կամ ասոնց նման ուրիշ բան մըն է, քիւ
" Թովը մեկ մը քնարին կատէ առպրակը

» անդին ընելու կ'աշխատի. քնարին Թելը
» ձայն կը հանէ: Իշուն ապիկ կուգայ քնարին
» ձայնը և մեկ երկու անգամ ալ կը կրկնէ:
» Տէրը այս ձայնը լսելով ինքնիրեն կ'ըսէ,
» ոճ է որ եկեր քնարս կը ջարդէ. կը կարծէ որ
» գեղն երթալը գիտցող բարեկամներուն
» մեկը կամաց կամաց եաեւէն գալով իրեն
» այս խաղը կը խաղայ: Գործը վճարելէն
» ետքը կը գտնայ, կը տեսնէ որ էշն է եղեր
» քնար չալողը. ինքն իրեն վրայ կը զարմանայ
» որ իշուն և մարդուն քնար չալելուն մէջ
» ինչ տարբերութիւն կրնալը չէ գիտցեր.
» և Թէ երբեմն էշերն ալ աւելի գտնեն նէ
» կրնան եղեր քնարչին ձայն հանել. և չա-
» լողը մարդ ըլլալը հանած ձայնէն կը ճանչ-
» ցըլլի եղեր: Այս խորհրդածութիւնները
» ընելով քնարահարը իր ճամբան կը շարու-
» նակէ »: (Աղեւաք Թիւ 85:)

Իսկ այժմ կը կոչէ զանի արթանայարգ պէրէլէ, պէրէլո-ղիխ-ն, և անոր Թերլիքը օգտակար պարբեր՝ առ այն ուղղած այդ նամակին մէջ (Ալ. Դար. Թիւ 25):

Ալդ այս երկու երբեմն իրարու սիեղխամ Թշնամի և այժմ սրտակից բարեկամ անձերը սկսաք է այս կերպով կամ սկզբո-նդե ը-ի ընե լանին ընդունին և կամ վերջին խոյտառակ կութեանց յարուցման մէջ Ազգային Սահմանադրո-ղիխ-ը սպանելը- եղեռնագործո-ղիեանը համար բարեխոսող ըլլալնին խոստովանին, ինչպէս Հերոդէս և Պիղատոս, որ գիշերուան սպան նելու եկաւ նէ բարեկամացան. «Այն եղեն » բարեկամք Պիղատոս և Հերոդէս յաւուր » յայնմիկ. քանզի յառաջ Թշնամիք էին մի- » մեանց »: (Ղուկ. ԻԳ. 12:)

Ասոնք և երկ դրուագը մը հանված ձայն մը նէ և խմբագրութիւն մը՝ քնարահարու Թիւն, ըստ Չամուռճեանի պէտք է ատ երկու անձանց ընթերցողները, եթէ դեռ պիտի չարունակեն զանոնք մտիկ ընելու, մնաց դիր ըլլան այսուհետեւ ըսելը- պարբերո-ղիխ-ը ներ գիրքոյը- և լսողին ոչ ըլլալը հանած յայնչեն ճանչելը-, որ ալ անգամ մըն ալ վերսկսելու քնարահարին պէս իրենք իրենց վրայ զարմանալու չըզգարանալուին:

ՀԱՏՈՒԱԾ

Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆՑԻ ԵՐԿՈՒ ՏՈՂԵՆ

(Տես, թիւ 135)

Այս տեսակ պատմութիւններից յետոյ, մեր դէմքը դարձնում ենք դէպ ի կրօնական ժողովը և իբրեւ անգամ ազգի և եկեղեցու՝ առաջարկում ենք նախ, հասկանալ և ընդունել, որ հոգեւորականու Թիւնը մի տեսակ արհեստ չէ նիւթական կեանքի պիտոյքը հայթայթելու համար, և Թէ կամ նա խորհուրդ ունենալ, ապա ուրեմն պարտական է սպասաւորել ազգի յառաջադիմութեան:

Երկրորդ, նոյնը հասկացնել իւր իրաւասութեան տակ եղած եկեղեցականներին, որպէս զի իւրեանց ընթացքը յարմարցնեն այս դատափարին:

Երրորդ, սաստիկ պատուէր տալ բոլոր եկեղեցականներին, առանց սաստկանի և պաշտօնի խըտ րութեան, չհամարձակիլ ձեռք վերցնել կամ գաւա զան բարձրացնել Հայոց ազգի զաւկները դանակոծելու և գիշատելու համար (տես Մեղը-, Թիւ 127). այդ հոգեւորականութիւն չէ այլ անարգ դահճո-ղիխ-ն (1):

Այս առաջարկութիւնը առնելուց յետոյ, կ'ըսպասենք կրօնական ժողովի շրջաբերական հրամանին, յատկապէս այս բռնակալութեամբ, որ եկեղեցականը չհամարձակվին որ և իցէ գիտաւածուամ, մարմնաւոր պատիժ գործ դնել ազգի անդամների վերայ:

. . . . . .

Մինչեւ այժմ վերացականութեամբ ասղեցանք, որ, ուրիշ խօսքերով, ասել է մեռանք, մինչեւ պէտք էր մի փոքր կեանքի վերայ եւս մտածել. . . . .

. . . . . .

Ինչ ճնայ մեզ մեր անցած օրերից, ինչ վիճակի մէջ ենք ներկայումս, ինչ ճանապարհ է մեր գնացածը և ուր է դրա ելքը:

Սրքա են ահա խնդիրքը, որ ամենայն քանական Հայ պարտական է լ-սոփայլ կացուցանել ազգի ընդհանրութեան առաջեւ:

(1) Սրկ այդ ժպիրն ընթացքը հոգեւորների նկատելիք նաև Էջմիածնի մէջ. (1860· Հոկտեմբեր): Սկ առաւօտ, սենեկիս առաջեւը բարձրացած սաստիկ աղմուկից և ազաղակից ոտիպած գնացս եկայ պատճառը իմանալու համար: Ցաւելով տեսայ որ երիւս ծախատրաւ արեւզագ ձեռել են տալիս մի քանի Հայ մշակների, այն պատճառով, որ այդ մարդիկը առանց կեսակրի մնալու պարտաւորել չկամենին աշխատիլ: Իսկզբ և անդադարական հայերի մէջքին բառական վայտ իջեցնելուց յետոյ, երեւի Լմե այս հոգեկան ինկվիզիտորների կիրքը չէր նաեւել, պարկեշտ նեղտնից մինը կարգադրե անեն, անպատկառաբար և միանգամայն կատաղած՝ ինքը սկսց աքսի և բռնցքի ջարդել, արդէն գիշատածներից, մի խեղճ պատանի: Ալդ բանը բնաւին արհեստ աճառ, մանաւանդ վատ խառ գտնել ձեռքից ազատելն պատանին և վազելով Սիոնի գոմ անդամ սրբազան Եղիազար եպիսկոպոսի մօտ՝ բոլորից եղած անիրաւութիւնից, եպիսկոպոսը, անձամբ անձին տեսնելով ազգակիցս վիրաւոր կերպարանքը, իւր հետ առաւ այս արհեստով մկրտածը, (որին, կարծեմ, եղել էր և մկրտիչ) և գնաց Վ. կաթողիկոսի առաջեւ վիրակոս այս անօրէնութեանը: Հանդուգնի, նորին Վեհափառութիւնը հրամայք լնելով, հետեւաբար չկարողանալով մարդ ընդունել, եպիսկոպոսը հարկադրեցաւ, որպէս Սիմեոնդոսի անդամ, պարսնական Թշնամի պրօկուրորին բողոքել և խնդրել արժանի պատ ժութիւն, որ վանականք չհամարձակվին դիմել դէպ ի այդպիսի հնարներ: Թէ ինչ հետեւանք ունեցաւ այդ բողոքը, դեռ ևս չունինք տեղեկութիւն:

ԽՄԲԱԳԻՐ=ՏՆՕՐԷՆ
Յ. Գ. ՍՐՎԱՃԵԱՆ

Ի ԳԱԼԱԹԱ Կ. ՊՕԼՍՈՅ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՒՀԻԹԱՐԵՍԵԱՆ
ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՑ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 17